

PETER HEYRMAN, JORIS COLLA,
NOORTJE LAMBRICHTS

DE SOCIALE ZEKERHEID VAN ZELFSTANDIGEN IN BELGIË 1937-2017

Peter HEYRMAN, Joris COLLA, Noortje LAMBRICHTS, *De sociale zekerheid van zelfstandigen in België, 1937-2017. Solidariteit en verantwoordelijkheid*, Zenito/KADOC-KU Leuven, 2017, 311 pp., ISBN: 9789078192343.

De sociale zekerheid van zelfstandigen is een onderbelicht onderwerp in de sociale geschiedenis van België. Dr. Peter Heyrman van KADOC-KU Leuven is zonder twijfel de geschikte onderzoeker om hieraan te verhelpen. In de jaren 1990 schreef hij al een doctoraat over het onderwerp, dat in 1998 werd

gepubliceerd als *Middenstandsbeweging en beleid in België 1918-1940* in de onvolprezen reeks KADOC-Studies. Intussen is het gratis online beschikbaar bij Google Books.

Met KADOC-collega's Joris Colla en Noortje Lambrichts als co-auteurs keert Heyrman even terug naar zijn oude liefde. *De sociale zekerheid van zelfstandigen in België, 1937-2017* – een Franstalige versie verscheen onder de titel *La sécurité sociale des indépendants en Belgique, 1937-2017. Solidarité et responsabilité* – is letterlijk een gewichtig boekwerk geworden van meer dan driehonderd pagina's. Het biedt een bijzonder volledig en uitvoerig overzicht van de historische stelsels van het sociaal statuut voor zelfstandigen in dit land. Het onderzoek gebeurde met steun van enkele private partners zoals Zenito en ADMB.

De aanleiding van de publicatie was het vijftigjarige bestaan van de belangrijke KB's van juli en november 1967 die het zelfstandigenstelsel herstructureerden. Maar de auteurs laten het daar niet bij en gaan verder terug in de geschiedenis. Zelfs nog voorbij de eerste wet van 1937 over de kinderbijslag van wat toen nog 'niet-loontrekkenden' werden genoemd en helemaal terug tot de 'beurzen en bussen' van de gilden in het ancien régime. Het boek behandelt zes historische perioden (met als breuklijnen 1930-1954-1968-1985-2008) om af te sluiten met een geïnspireerde toekomstvisie.

De geschiedenis van de sociale zekerheid van zelfstandigen heeft natuurlijk altijd in de schaduw gestaan van de grotere 'travailleuse' broer van de zekerheid voor werknemers, met alle discussies en politieke strijdpunten van dien. Het dient gezegd dat de auteurs zich verhouden van ideologische splijtzwammen en hun onderwerp op een gedegen en gebalanceerde manier benaderen. Reeds in de inleiding stellen de auteurs: 'Alle beeldvormen terzijde, kan alvast worden ge-

concludeerd dat de Belgische zelfstandigen het idee van sociale zekerheid, of althans het gestandaardiseerd model dat werd aangereikt door het werknemersstelsel, maar aarzelend hebben omarmd. Het systeem dat voor hen werd gebouwd, had daarom bijzondere kenmerken, legde eigen accenten en vertoonde (gaandeweg) meer flexibiliteit' (p. 26). Over deze eigen kenmerken, zo stellen de auteurs, hoeft niet smalend gedaan te worden. Veeleer zijn ze het resultaat van het zoeken naar een balans door kleine ondernemers voor wie de sociale zekerheid maar een stukje van de puzzel is om een duurzaam inkomen te realiseren. Deze zoektocht is vaak individueel en persoonlijk. Nochtans bleek de sociale zekerheid van zelfstandigen op termijn een duurzaam systeem, hoewel ze als repartitiemechanisme beperkt bleef tot een garantie van bestaanszekerheid en geen verticale inkomensherverdeling realiseerde.

Deze omvangrijke studie is geen sociale geschiedenis van zelfstandigen, naar persoonlijke verhalen hoeft u dus niet te zoeken. De focus ligt uitdrukkelijk op het wettelijke en institutionele kader. Het boek gaat over werkgroepen, onderhandelingen en publieke debatten in parlement en pers. Dat is geen slechte keuze, want het onderwerp is buitengewoon complex en verdient een gedegen diepteonderzoek. Bovendien is het boek overvloedig geïllustreerd met een groot aantal bijzonder mooie en vaak ook amusante afbeeldingen. Ook wordt de tekst regelmatig onderbroken door een aantal korte biografieën en tussenstukjes over bijzondere onderwerpen. Zeker een puzzelstukje erbij in het grote verhaal van de sociale zekerheid!

Donald Weber,
hoofd Onderzoek, Amsab-ISG

WALTER LOTENS

ELCKER-IK.

45 jaar sociale actie

Walter LOTENS (m.m.v. Stefaan VERMEULEN),
Elcker-Ik. 45 jaar sociale actie, Kalmthout:
Pelckmans, 364 pp., 2015.

De huidige politieke conjunctuur zou ons doen vergeten dat Vlaanderen een rijk, enorm vertakt en diepgeworteld middenveld telt waarvan de nieuwe sociale bewegingen – tot voor kort werden ze zo genoemd – een waardevol bestanddeel vormen. In het huidige beleid worden deze organisaties immers eerder als een last dan als een lust beschouwd. Het neoliberale offensief dat meer dan drie decennia aansleept, heeft zijn impact op de beeldvorming gehad: de individualisering wil dat 'de burger' zich behelpt ten aanzien van 'het beleid'. Collectieve organisatie wordt in vraag gesteld of vaak als conservatief en overbodig afgeschilderd.